

VYSOKOŠKOLSKÉ ŠTÚDIUM NA SLOVENSKU

Záverečný report

Patrik Albert

16. 06. 2023

ÚRAD VLÁDY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

GAME CHANGERS

OBSAH

POZADIE PROJEKTU

03

ZHRNUTIE

06

DETAILNÉ ZISTENIA

10

1. Vnímanie školstva
2. Voľba vysokoškolského štúdia
3. Štúdium v zahraničí

11

18

27

KONTAKTY

34

POZADIE PROJEKTU

CIELE PROJEKTU

Zmapovať
postup výberu
vysokej
školy študentmi
a študentkami
stredných škôl

Zistiť celkové vnímanie
jednotlivých úrovní školstva

Analyzovať motivácie zvažovania
štúdia na vysokej škole

Preskúmať, aké sú kritériá pri výbere vysokej
školy študentmi a študentkami

Overiť motivácie štúdia v zahraničí a zistiť
bariéry štúdia na Slovensku

Poskytnúť odporúčania pre motiváciu študentov
zostať študovať na Slovensku

METODOLÓGIA

	Metóda	Kvalitatívny prieskum Skupinové diskusie
	Vzorka	5 skupinových diskusií (6 respondentov na každej skupine)
	Cieľová skupina	Študenti 3. a 4. ročníka stredných odborných škôl a gymnázií vo veku 17 až 19 rokov
	Lokality	Skupinové diskusie v regiónoch Bratislava, Košice, Prešov, Banská Bystrica a Žilina
	Nástroje	Diskusný scenár v rozsahu 120 minút (diskusie)
	Zber dát	06. 06. až 08. 06. 2023

ZHRNUTIE

HLAVNÉ ZISTENIA /1

Vnímanie štúdia na vysokej škole

- Pre študentov a študentky stredných škôl znamená **vysokoškolské štúdium** hlavne získanie vyššej **kvalifikácie**, cez **titul**, ktorý im zabezpečí následne nájdenie lepšie **platenej pracovnej** pozície.
 - Taktiež oceňujú **odborné prostredie**, ktoré **inšpiruje** a podľa väčšiny aj **modernejšie** vybavené školstvo oproti stredným školám.
- Z hľadiska **emocionálnych** benefitov prináša hlavne **voľnosť** (osamostatnenie od rodiny, voľnejší vzdelávací systém), ale i **rešpekt** (vzdelávací stupeň, v ktorom je už študent rešpektovaný ako dospelý). Pri väčšine prevláda taktiež nadšenie z „**nového**“ **začiatku** života a z okúsenia **študentského života**.
 - Z hľadiska **negatívnych** pocitov si stredoškoláci spájajú vysokú školu aj so **stresom** (tlak na úspech, pravidelné skúškové obdobie). Uvedomujú si taktiež nutnosť **vyššej sebadisciplíny**. **Sklamanie** vyvoláva úroveň **ubytovacích zariadení** a **skostnatenosť** učebných **osnov** (memorovanie veľkého množstva učiva).
- Pri **štúdiu** na **Slovensku** oceňujú možnosť študovať **zadarmo** a dostatočnú kapacitu škôl pre záujemcov o štúdium na vysokej škole. Oceňujú tiež **flexibilitu rozvrhu**, ktorý umožňuje aj pracovať/brigádovať popri štúdiu.

Voľba vysokej školy

- **Prvé uvažovanie** o **štúdiu** na vysokej škole prichádza v rodine už na **konci prvého stupňa ZŠ**. Osemročné **gymnázia** sú prvou voľbou pre rodičov detí, ktorí chcú mať so svojich detí raz **vysokoškolákov**. Pri ostatných žiakoch sa zvažuje vysoká škola na **konci základnej školy**, teda zároveň pri **výbere strednej školy** (gymnázium), ale najčastejšie sa k **reálnemu uvažovaniu** dostanú **počas strednej školy**.
- Medzi kľúčové **kritériá** pri **výbere vysokej školy** patria: ponuka študijných **odborov** – dostupnosť a výber relevantnej možnosti; **lokalita** (Slovensko vs. zahraničie), v rámci Slovenska **mesto** pre štúdium a následne **kvalita** školy.
 - **Kvalitu** školy vnímajú študenti hlavne cez **formu vzdelávania**, vzdelávacie **programy**, výučbu v **cudzom jazyku**, učenie cudzieho jazyka, no taktiež **meno školy** (prioritnejšie je meno na Slovensku, pri zahraničných školách meno školy v danom štáte) a taktiež **vybavenie** školy.
- Ďalšími kľúčovými faktormi pri **výbere vysokej školy** sú taktiež **referencie**, perspektíva absolventa **uplatniť** sa na pracovnom trhu po vyštudovaní, ale i **finančná náročnosť** štúdia. Práve **referencie** majú vyššiu hodnotu, ak sú **priame** od aktuálneho alebo bývalého študenta školy.
- **Sekundárne faktory** majú vplyv na rozhodnutie v prípade, ak sa študent rozhoduje medzi viacerými školami, kde je prijatý. V rámci nich sa zvažuje, na akú školu idú blízki **priatelia**, poradný hlas **študijného poradcu** na strednej škole, ale aj iné poskytované benefity školou – napr. **športoviská**, nové **internáty**.

HLAVNÉ ZISTENIA /2

Postup výberu školy

- **Výber vysokej školy** začína výberom **odboru** a **následne školy**, kde daný odbor vyučujú. V koncovom výbere, kde študent nakoniec pošle prihlášku rozhodujú **získané informácie** o samotných školách. Študent následne posiela prihlášku **väčšinou** na **viacero škôl**.
 - Relevantnými zdrojmi **informácií** je pre študenta hlavne oficiálna stránka školy, kde získa technické informácie o škole a potrebné formuláre. Ale aj odborný stredoškolský poradcovia. Ďalšími zdrojmi sú pre neho neoficiálne zdroje – známi a sociálne siete, fóra. Rozhodnutia, odkiaľ sa informácie čerpajú závisia od typu otázok (zoznam fakúlt, odborov, vyučovaných predmetov, harmonogramy prihlášok...). Pri zodpovedaní otázok pomáha aj návšteva školy počas dňa otvorených dverí. Táto forma informovania je medzi študentami obľúbená.

Štúdium v zahraničí vs. na Slovensku

- Na **výber lokality (štátu)** pre štúdium majú výrazný vplyv **osobnostné predpoklady** študentov a študentiek. Úroveň **ambicióznosti** určuje smerovanie študenta. Ak sú k tomu pridružené aj ďalšie faktory, ako je **chuť objavovať**, výborné **jazykové** znalosti a **nesúlad** so **slovenskou** kultúrou a mentalitou, študenti preferujú odchod zo Slovenska a štúdium v zahraničí.
- Najvýraznejším **motivátorom štúdia** v **zahraničí** je pocit z **vyššej úrovne** zahraničných škôl (kvalita). Následne je to možnosť **študovať** vo **svetovom jazyku** - angličtina/nemčina/francúzština. Kľúčovým faktorom je taktiež **potenciál** získania **lepšej práce** v budúcnosti vďaka vyštudovaniu zahraničnej školy.
- Študenti, ktorí sa zdráhajú štúdia v **zahraničí** deklarujú ako **prekážky** hlavne **nedostatočnú znalosť** cudzieho **jazyka**, vyššie **finančné** požiadavky, ale i **náročnejšie požiadavky** na samotné štúdium. Odrádza ich aj väčšie **riziko neúspechu**, ako pri štúdiu na Slovensku. Pre niektorých stráca štúdium v zahraničí význam, pretože považujú **slovenské školy** za **rovnako kvalitné** ako zahraničné (hlavne pri porovnaní s Českou republikou).
- Medzi krajiny, ktoré sú populárne medzi študentami na zahraničné štúdium sa objavuje hlavne **Česká republika**, **Rakúsko**, **Dánsko**, ale i **Veľká Británia a ďalšie**. Ich výhodou sú kvalitné a populárne univerzity, ale aj finančná podpora zahraničných študentov.

Motivácia študentov „ostať študovať doma“

- **Štipendium** vo výške 300 € mesačne počas 3 rokov **nie je** pre študentov **rozhodnutých vycestovať** **motiváciou ostať** študovať na **Slovensku**. Teoretický **posun** slovenských škôl v **rebríčku TOP univerzít** sveta/Európy je **pridaná hodnota**, ale taktiež **nie je rozhodujúci faktor**.
- K **motivácii ostať** študovať na **Slovensku** by mohlo pomôcť **skvalitnenie** slovenských škôl. To študenti a študentky vnímajú napríklad ako možné **študovanie** vybraného odboru **len v angličtine** (medzinárodná výhoda pre absolventov), **zvýšenie komfortu** (priestory školy, ubytovanie) a **inovatívne odbory**. Taktiež **rozšírenie** programu **Erasmus**, no aj **stabilizácia politickej situácie** v štáte a **zvýšenie životnej úrovne** obyvateľstva.

ODPORÚČANIA

Spolupráca so základnými a strednými školami:

- Odporúčame začať s **komunikáciou možností** a hlavne **benefitov** vysokoškolského štúdia na **Slovensku** už na **konci základných škôl** (8. ročník). Prezentovať formy štúdia, benefity, ale aj lepšie uplatnenie na pracovnom trhu po absolvovaní VŠ. Rovnako môže byť vhodné pristupovať k téme aj na **stredných školách** (3. ročník SŠ).
- Prezentáciu a komunikáciu odporúčame **zážitkovou formou** (semináre, workshopy alebo prezentáciou, alebo zážitkový event, kde môže byť študent jeden deň vysokoškolákom).
- **Intenzívnejšie zapojiť** do pozitívnej prezentácie vysokých škôl **výchovných poradcov/školských psychológov**.
- **Prezentovať** pozitívne stránky a benefity vysokého školstva na Slovensku priamo **absolventmi vysokých škôl** ako príklad „kam sa až dostali“. Teda napríklad organizovať s nimi **semináre** priamo na stredných školách. Taktiež môže fungovať prezentácia škôl cez **odborníkov, profesorov**, ktorí budú svoje školy, alebo celkovo vysoké školstvo, prezentovať atraktívne cez príbehy, videá, fotografie, ostatných pedagógov učiacich na vysokej škole a pod.
 - Zamerať sa aj na emocionálnu rovinu vnímania štúdia: **úspech, spokojnosť, rešpekt**, ale aj **zábava** a skutočný **vysokoškolský pestrý život**, o ktorý sa tiež stará škola.
 - Prezentovať možnosť študovať cez **Erasmus**, ale s **prijateľnejšími podmienkami** (eliminovať pocit, že môžem ísť, ale keď sa vrátim všetky skúšky musím zvládnuť do mesiaca).

Spolupráca s vysokými školami

- **Podporiť** slovenské vysoké školy pri programoch „**Detská univerzita**“, ktoré aktuálne fungujú počas letných prázdnin. Zapojiť viac univerzít do programu a realizovať ho aj v iných mestách. Práve takýmito činnosťami podchytiť chuť vzdelávať sa už pri deťoch 1. stupňa, prípadne podobnú aktivitu pripraviť aj pre žiakov 2. stupňa.
- Organizovať **dni otvorených dverí** pre stredoškolákov aj pre mladšie ročníky (nie len 3. a 4. ročník), odporúčame organizovať ich viackrát za rok.

Skvalitnenie vysokých škôl

- Odporúčame sústrediť sa na rozšírenie možností **celkového štúdia** v **cudzom jazyku** (preferovanie angličtiny), ideálne prostredníctvom native speakrov zo zahraničia.
- **Inovovať**: spôsob výučby, doplnenie nových atraktívnych odborov, vybavenie, ubytovacie kapacity.
- Podporovať **viac študentov štipendiami** s **menej prísnyimi** požiadavkami (pri talentových štipendiách), prípadne formu **štipendií upraviť**, aby boli **atraktívnejšie** pre **najlepších študentov**.
- Odporúčame pokúsiť sa zvýšiť **kompatibilitu** štúdia na Slovensku s osobnostnými typmi študentov, ktorí túžia viac po **dobrodružstve, nových zážitkoch** – dočasné štúdium v zahraničí umožnené počas viacerých semestrov, nie len jeden semester a pod.

Ostatné

- Zapojiť na prezentáciu škôl aj súkromné médiá - populárne kanály – rádiá a televízie pre mladých, sociálne siete, prezentovať sa na študentských eventoch počas roka.
- Prezentovať inštitúciu školstva ako tú, ktorá pracuje a zavádza inovácie a počúva študentov, aké majú požiadavky.

DETAILNÉ ZISTENIA

VNÍMANIE ŠKOLSTVA

1

POZITÍVNE EMOCIONÁLNE VNÍMANIE ZÁKLADNEJ ŠKOLY

Pre študentov a študentky stredných škôl znamená štúdium na základnej škole hlavne bezpečie, bezstarostnosť, priateľstvo, ale i pestrosť. Pocity vychádzajú hlavne z porovnania ich aktuálnej životnej situácie, kedy sú študentmi končiacich ročníkov na strednej škole.

Získanie všeobecného vzdelania vyvoláva u žiakov a žiačok **pocit bezpečia**. Dáva im istotu, že sa vďaka základnej škole **posunú** ďalej na stredné školy, ktoré ich budú smerovať k **budúcemu povolaniu**. Počítajú s deväťročnou dochádzkou, pri ktorej získajú základné vzdelanie a prípravu na stredné školy. „*Základná nás naučí čítať, počítať a ďalej pripraví na strednú školu. Kým si vyberieme, čo chceme robiť.*“

Väčšina študentov považuje základnú školu za obdobie, kedy sa **nemuseli** až tak výrazne učiť v porovnaní so strednou školou. **Čas** venovali **viac mimoškolským** aktivitám a hre s kamarátmi a spolužiakmi. **Tlak** okolia dosahovať výborné výsledky **nebol výrazne vnímaný**. „*Pamätám si, že to bola pre mňa veľká pohoda. Teraz sa musím oveľa viac sústrediť na systematické učenie..*“

Študenti oceňujú benefit základnej školy a to je **získanie prvých priateľstiev** medzi spolužiakmi. Práve vďaka nim pociťovala väčšina študentov každodennú **príjemnú atmosféru** počas celého štúdia. „*Pamätám si, ako sme boli partia chlapcov, hrali sme popoludní futbal a boli nielen spolužiaci, ale aj kamaráti. A s mnohými z nich som do dnes kamarát.*“

Mimoškolské aktivity – voľnočasové krúžky, ktoré je možné navštevovať po vyučovaní, prezentujú **pestrosť záujmov**, ktorým sa môže žiak ZŠ venovať. Viacerí získavajú takto svoje **prvé skúsenosti s koníčkami**, ktorým sa budú venovať aj na stredných školách, prípadne ich nasmerujú k budúcemu povolaniu.

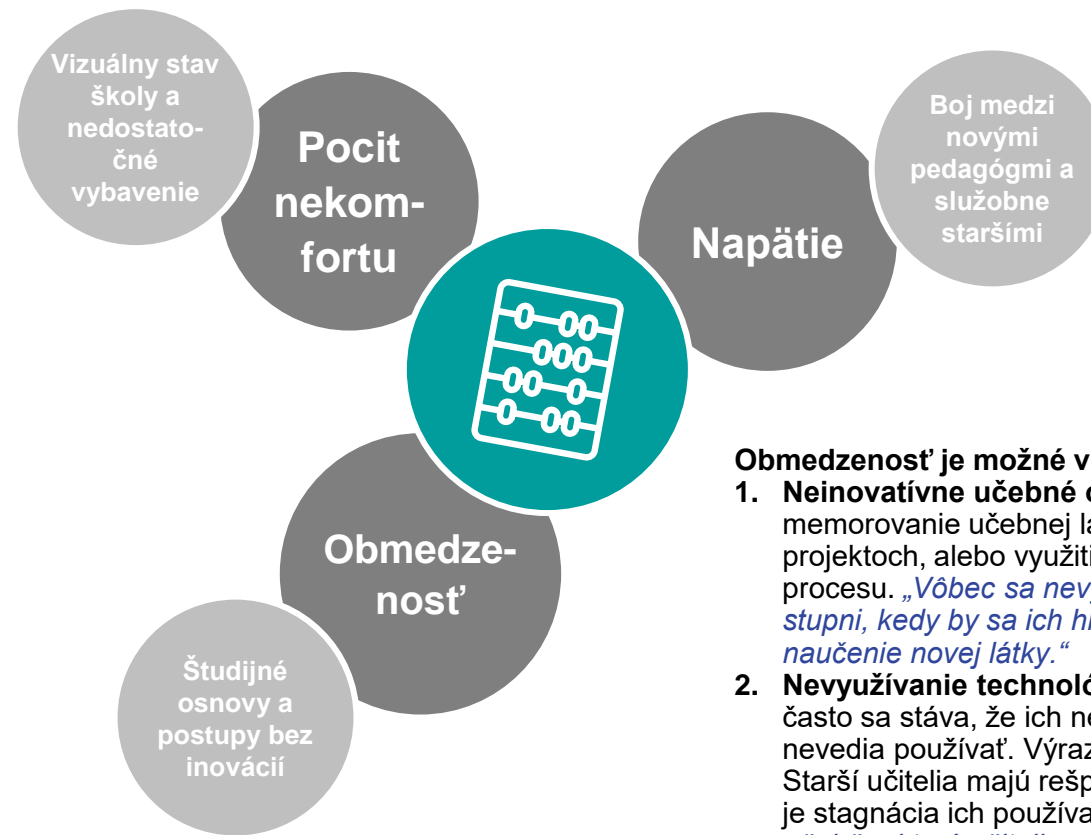
Žiaci oceňujú aj **výlety a exkurzie** organizované školou, pretože oživujú bežnú školskú rutinu. „*Ja som mala rada hlavne školské výlety, kde bola vždy sranda a aj sme navštívili zaujímavé miesta.*“

NEGATÍVNE EMOCIONÁLNE VNÍMANIE ZÁKLADNEJ ŠKOLY

Výrazne negatívne vnímajú zanedbanie škôl z hľadiska exteriérových, ale i interiérových nedostatkov (vizuálne, technické nedostatky). Následne je to i obmedzenosť pri učebných osnovách a postupoch, ako i nevyužívaní dodaných nových technológií. Negatívne na žiakov vplýva i napätá atmosféra.

Aj keď študenti a študentky vnímajú postupnú rekonštrukciu základných škôl na Slovensku, **nedostatky** sú naďalej **viditeľné** nie len v exteriéri, ale i v interieri. **Čiastočné rekonštrukcie** sú vnímateľné hlavne pri triedach 1. stupňa a odborných učebniach. „*Študovala som na viacerých základných školách a všade boli krajšie a novšie priestory na 1. stupni.*“

Žiaci vnímajú realizáciu len nutných rekonštrukcií. Absenciu financií v školstve je podľa nich vidieť aj cez stále **nezateplené budovy škôl**, chýbajúce zveľaďovanie **spoločných priestorov**, alebo aj cez nevyužitý potenciál **exteriéru** škôl. „*Mrzí ma, že školy nezveľaďujú okolie škôl. Nevytvárajú také priestory, aké vidíme v zahraničí na školách, kde si žiaci môžu sadnúť relaxovať, prípadne sa aj učiť.*“

Nástup novej generácie učiteľov a zotrvanie služobne viac staršieho kolektívu pedagógov vytvára **napätie**, ktoré vnímajú aj žiaci. „*Príde motivovaný nový učiteľ, ktorý chce zaviesť aj nejaké novinky pri výučbe, ale starí učitelia mu to nedovolia. Nakoniec ho tak demotivujú, že skončí pri tých starých praktikách aj on.*“

Obmedzenosť je možné vnímať na dvoch rovinách:

1. **Neinovatívne učebné osnovy a postupy**, ktoré sa snažia skôr o memorovanie učebnej látky, a nie napríklad o prácu v tíme na projektoch, alebo využitie hravosti detí v rámci vzdelávacieho procesu. „*Vôbec sa nevyužíva potenciál detí, hlavne na prvom stupni, kedy by sa ich hravosť vedela oveľa lepšie využiť na naučenie novej látky.*“
2. **Nevyužívanie technológií** – aj keď škola získa nové technológie, často sa stáva, že ich nevyužívajú, pretože ich pedagógovia nevedia používať. Výrazne absentuje zaškolovanie pedagógov. Starší učitelia majú rešpekt pred technológiami, čoho dôsledkom je stagnácia ich používania v praxi pri výučbe. „*Mali sme novú učebňu, ktorú učitelia nevedeli využívať, lebo bola plná nových technológií.*“

POZITÍVNE EMOCIONÁLNE VNÍMANIE STREDNEJ ŠKOLY

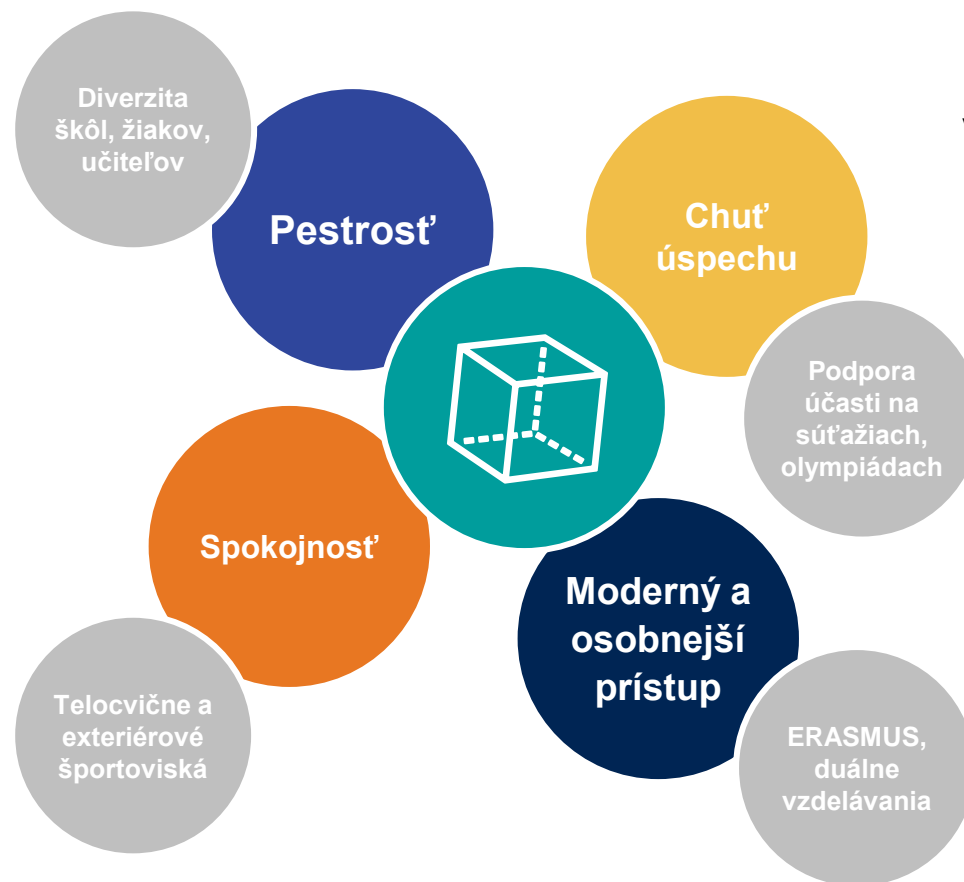
Stredoškolské štúdium si viacerí spájajú hlavne s pestrosťou (rôzne zamerania stredných škôl, diverzita študentov a pedagógov). Následne je to spokojnosť, ktorú pociťujú voči modernizácii vybavenia a športovísk. Moderný prístup sa prejavuje pri umožnenom dočasnom štúdiu v zahraničí.

Najvýraznejším benefitom stredoškolského vzdelávania je poskytovaná **diverzita** ponúkaných odborov a zameraní škôl (gymnaziá, odborné školy, učilištia). „*Špecializujú sa na rôzne odbory. Každý si vyberie to, čo ho baví. Je to dobrá príprava na to, čo potrebuje do života.*“

Pestrosť sa prejavuje aj pri samotných **žiakoch a učiteľoch**, ktorí predstavujú **rôzne typy** osobností. „*Na strednej nájdete všetochuť ľudí a názorov. Mne tá atmosféra veľmi vyhovuje.*“

Vnímanie **vybavenia** stredných škôl je väčšinou **pozitívne**. Na viacerých školách postrehli študenti a študentky progres v **modernizácii**, napríklad fungujú interaktívne tabule, zrekonštruovali sa učebne alebo vymenilo IT vybavenie. „*U nás sa z eurofondov vynovili nejaké učebne, ale aj ďalšie priestory. Je to naozaj VAU teraz!*“

Na niektorých školách sú dokonca pre študentov k dispozícii **nové športoviská**, ktoré mladí ľudia radi využívajú. „*U nás sa podporuje aj šport. Máme bežeckú dráhu, volejbalové ihrisko ale i bazén.*“

Pridanou hodnotou stredných škôl je možné **zapojenie do súťaží, olympiád** športového alebo vedomostného charakteru. Viacerí študenti oceňujú možnosť zapojenia sa, **získanie skúseností** a pre niektorých aj získanie pocitu z **úspechu**. „*Na našej škole je množstvo príležitostí ako súťažiť. Máme šikovných študentov, ktorí sú často úspešní.*“

Študenti vnímajú **poskytované možnosti**, ktoré patria v 21. storočí do **moderného vzdelávania**:

- **štúdium v zahraničí** (Erasmus) „*Oceňujem, že aj keď sme malý štát, zaujímame sa o iné krajiny a umožňujeme študentom okúsiť štúdium aj v zahraničí. Aj keď len na krátko, ale je to skvelé!*“ Práve Erasmus považujú mnohí za **inováciu** v slovenskom školskom systéme.
- **duálne vzdelávanie** „*Je skvelé, že sa takto vedia študenti pripraviť na budúce povolanie a následne nastúpiť po škole rovno pracovať.*“

Viacerí oceňujú aj **osobný prístup** k vzdelávaniu - obetu **pedagógov**, ktorí vo svojom voľnom čase **doučujú študentov** pripravujúcich sa na vysoké školy. „*Pedagóg rozhoduje o tom, či vás predmet zaujme alebo ten záujem zabije. U nás sú dokonca aj takí, ktorí nás aj dobrovoľne doučujú.*“

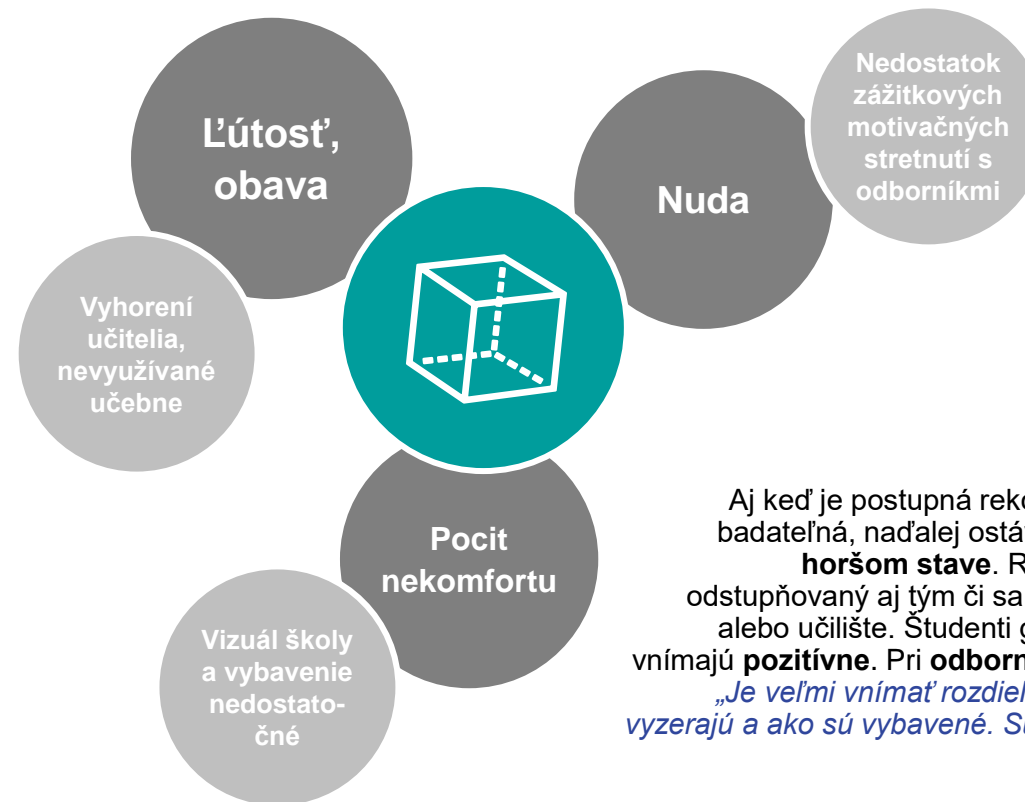
NEGATÍVNE EMOCIONÁLNE VNÍMANIE STREDNEJ ŠKOLY

Negatívne emócie vyvoláva pri stredoškolskom vzdelávaní hlavne pedagogický personál, ktorý je starší a proces vzdelávania vedie už viac benevolentne. Niektorí študenti sa obávajú zdecimovania nových pedagógov. Horší technický stav niektorých škôl znižuje pocit komfortu.

Viacero študentov vníma **úbytok snahy a entuziazmu** pedagógov. Pri mnohých majú študenti pocit, že sú z viacerých rokov učenia **unavení**, niektorí dokonca **vyhorení**. „*Na odborných školách sú učitelia už starší. Často meškajú na hodiny, ale je im to jedno. Berú to už ležérne. Je im aj jedno, že kto sa ako učí. Už nemotivujú k lepším výkonom.*“

Negatívum, ktoré študenti vnímajú pri základných školách a vnímajú ho aj pri stredných, je **snaha o demotiváciu** služobne mladších učiteľov. Úsilie niektorých nových učiteľov o inovatívne postupy často práve starší učitelia dehonestujú a tým ich demotivujú od kvalitnejšieho výkonu. U študentov vzniká obava zo **straty motivácie** mladých učiteľov. „*Vidíme to, ako nastúpi nový učiteľ a je kreatívny a po roku už učí podobne ako starší.*“

Občas sa objavuje príklad aj **nepochopenia** prístupu školy **k vynoveným priestorom**. Stáva sa, že sa nové učebne nevyužívajú alebo využívajú nedostatočne. „*Naše nové učebne otvárajú len na deň otvorených dverí, nonsens...*“

Študenti absentujú **využívanie trendov** vo vzdelávaní ako sú semináre, work-shopy s odborníkmi v rámci vzdelávacieho procesu. Privítali by interaktívne **stretnutia s odborníkmi** z vysokých škôl, zo zaujímavých odvetví, expertov zo zahraničia... Inšpirácia odborníkmi by mohla dopomôcť aj pri rozhodovaní sa v ďalšom štúdiu. „*Máme naozaj málo takých stretnutí so zaujímavými ľuďmi. Rada by som si vypočula napríklad, čo ponúka a prináša vysokoškolské štúdium.*“

Aj keď je postupná rekonštrukcia priestorov stredných škôl badateľná, naďalej ostávajú niektoré časti škôl **v technicky horšom stave**. Rozdiel medzi vizuálom škôl je často odstupňovaný aj tým či sa jedná o gymnázium, odbornú školu alebo učilište. Študenti gymnázií väčšinou stav a vybavenie vnímajú **pozitívne**. Pri **odborných školách** je pocit **negatívnejší**. „*Je veľmi vnímať rozdiely medzi školami v tom, ako celkovo vyzerajú a ako sú vybavené. Sú školy, hlavne odborné, kde je viac ošumelý interiér ako by sa patrilo.*“

Viacerí by privítali napríklad aj **relax rooms** pre študentov. „*Akoby sa zabúdalo na to, že študenti potrebujú také svoje kúty na zrelaxovanie.*“

POZITÍVNE EMOCIONÁLNE VNÍMANIE VYSOKEJ ŠKOLY

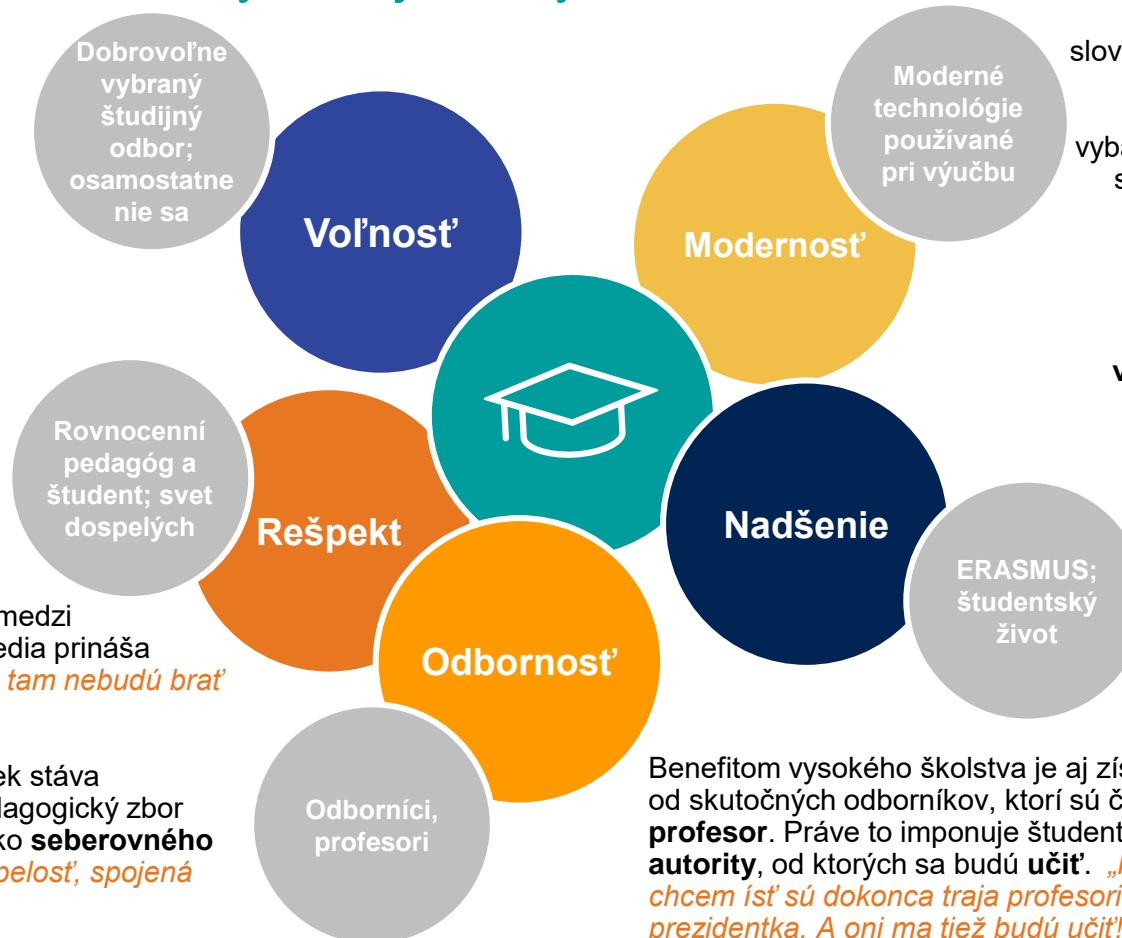
Študenti a študentky si vysokoškolské štúdium spájajú hlavne zo získaním voľnosti a rešpektu. Pozitívne pristupujú k zmene prostredia, kde ich čaká stret s odborníkmi a moderne vybavené školstvo. Mnohí z nich sú nadšení z výraznej zmeny, ktorá ich čaká.

Pre mnohých študentov predstavuje nástup na vysokú školu výraznú **zmenu** doterajšieho života. Svoju voľnosť nachádzajú viacerí v presťahovaní a **osamostatnení** sa od rodičov, **výberom** relevantnej **vysokej školy** a štúdiom **odboru**, ktorý si sami vybrali. *„Vyberiem si, čo chcem robiť. Presťahujem sa a skúsím sa postarať sám o seba.“*

Niektorí aj **spôsob výučby** cez **dobrovoľné** prednášky považujú za **prejav voľnosti** života študenta. *„Nebudem musieť ísť na prednášku, ak nebudem chcieť.“*

Za výraznú výhodu vysokého školstva považujú študenti **získanie rešpektu** v rámci komunikácie medzi pedagógmi a študentami. Pocit odborného prostredia prináša motiváciu a rozhľad vo „svete dospelých“. *„Už ma tam nebudú brať ako dieťa, ktoré nevie, čo chce.“*

Uvedomujú si, že na vysokej škole sa mladý človek stáva **zodpovedný sám za seba** a svoje činy. A že pedagogický zbor vníma študenta prvýkrát v procese vzdelávania ako **seberovného dospelého človeka**. *„Tu sa naozaj vyžaduje dospelosť, spojená so zodpovednosťou.“*

Stredoškólači väčšinou očakávajú, že sú slovenské vysoké školy **technicky adekvátne vybavené**. Napríklad, že technické školy, ekonomické, alebo zdravotné fakulty sú vybavené modernými učebnými pomôckami a softvéri. *„Určite sú moderne vybavené zo všetkým ako sa patrí. Z vonka, z vnútra, využívajú moderné technológie.“*

Stredoškólači vnímajú **najvýraznejšie investovanie** v rámci školstva práve do **vysokého školstva**. *„Je to najmodernejšia časť školstva, reprezentuje, preto tam ide najviac investícií.“*

Pozitívne očakávania prináša viacerým predstava **študentského života**, ale i možná **účasť** na programe **Erasmus**. *„Teším sa, že pôjdem na nejaký čas aj do zahraničia cez Erasmus.“*

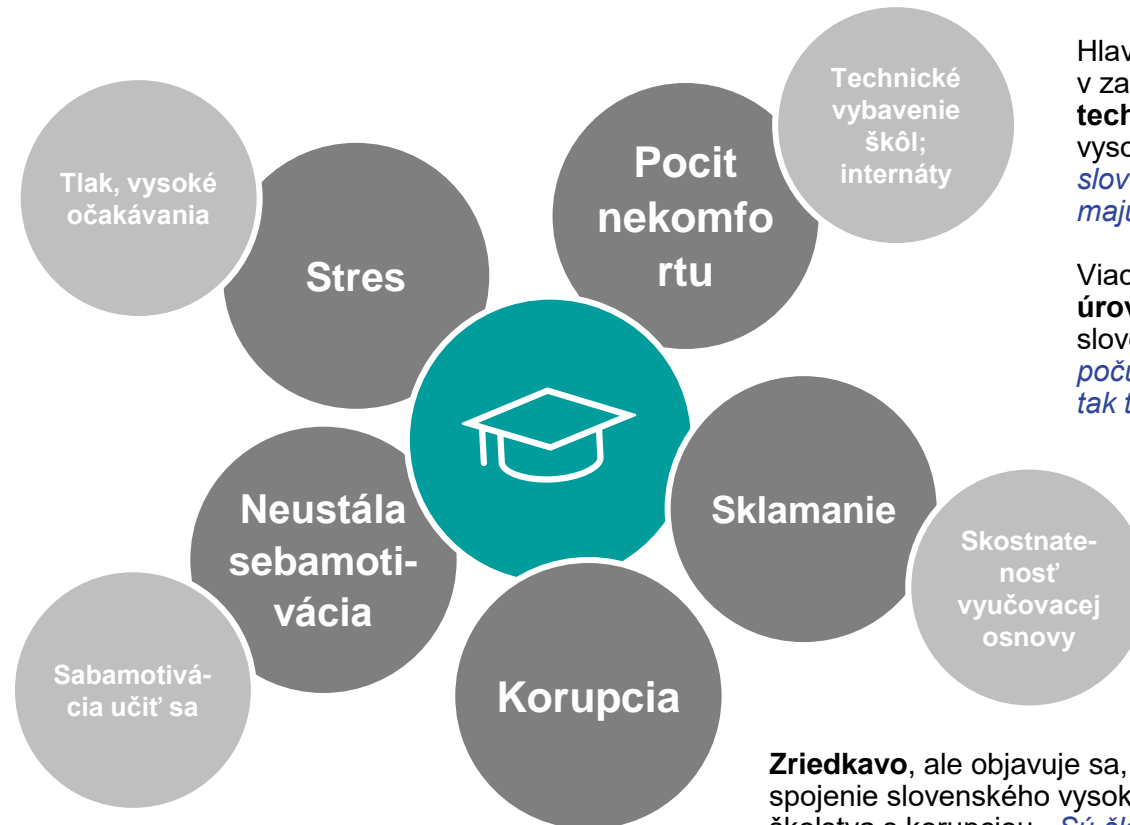
Benefitom vysokého školstva je aj získanie vzdelávania od skutočných odborníkov, ktorí sú často s titulom **profesor**. Práve to imponuje študentom, ktorí hľadajú **autoritu**, od ktorých sa budú **učiť**. *„Na škole, kde chcem ísť sú dokonca traja profesori, ktorých menovala prezidentka. A oni ma tiež budú učiť!“*

NEGATÍVNE EMOCIONÁLNE VNÍMANIE VYSOKEJ ŠKOLY

Pre väčšinu stredoškolákov a stredoškolačok je v rámci negatívnych pocitov vysoké školstvo spájané so stresom. Uvedomujú si aj nutnosť vyššej vnútornej motivácie, čo vyvoláva rešpekt. Emocionálnou bariérou je aj pocit zo zanedbania úrovne ubytovania pre študentov a skostnatenosť osnov.

Spôsob klasifikácie študentov cez pravidelné **skúšky** prináša **obavu**, že bude pre nich skúškové obdobie **náročné**. Stres vyvoláva hlavne predstava **neustáleho kolobehu** skúškového obdobia počas **niekoľkých rokov**. „Najviac sa bojím práve skúšok, na ktoré sa budem musieť naučiť obrovské množstvo učiva.“

Stredoškoláci vnímajú nutnosť **sebakontroly** a **sebamotivácie** počas štúdia na vysokej škole. **Rešpekt** pred sebamotiváciou sa objavuje hlavne pri tých študentoch, ktorí dosahovali počas stredoškolského štúdia **priemerné výsledky**. „Neučím sa až tak rád a budem sa musieť donútiť pravidelne sa učiť, ak nechcem, aby ma vyhodili.“

Hlavne študenti, ktorí zvažujú štúdium v zahraničí **spochybňujú** dostatočné **technické vybavenie** slovenských vysokých škôl. „Mňa odrádza od slovenských škôl aj to vybavenie, ktoré majú. Je zastaralé.“

Viacerí študenti prejavili **obavu** pred **úrovňou internátov**, ktoré patria k slovenským vysokým školám. „No ak počujete, že je tam plesň a chrobáky, tak tam netúžite ísť. To je hanba.“

Sú **odborní**, kde sa podľa študentov spôsob vyučovania nezmenil desaťročia. Preto by inovácie aj v tomto smere očakávali viacerí študenti. „Tam sa to nezmenilo od kedy tam študovali moji rodičia. Prednášky, potom skúšky, nič inovatívne...“

Zriedkavo, ale objavuje sa, spojenie slovenského vysokého školstva s korupciou. „Sú školy, na ktorých stačí, ak ste z bohatej rodiny a prechádzate hravo skúškami.“ (Spojitosť, ale hlavne so súkromnými vysokými školami)

VOĽBA VYSOKOŠKOLSKÉHO ŠTÚDIA

2

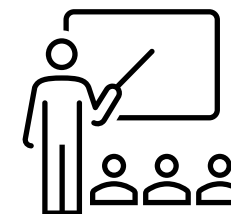
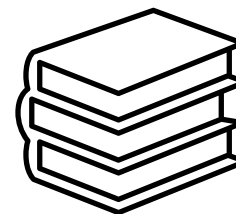
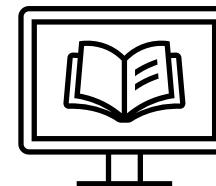
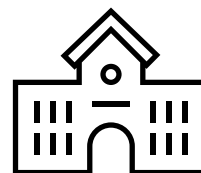
PRVÉ ZVAŽOVANIE ŠTÚDIA NA VYSOKEJ ŠKOLE

Prvé uvažovanie o štúdiu na vysokej škole prichádza v rodine už na konci prvého stupňa ZŠ. 8-ročné gymnáziá sú výrazným benefitom pre rodičov detí, ktorí chcú mať zo svojich detí raz vysokoškolákov. Pri ostatných žiakoch sa VŠ zvažuje na konci ZŠ, najčastejšie však počas strednej školy.

Rozhodovanie je často aj v rukách rodiča, no konečné rozhodnutie má študent

Uvažovanie o vysokej škole nastáva najčastejšie v týchto časových úsekoch:

1. **Štvrtý ročník ZŠ** – žiaci, ktorých rodičia sú vysokoškolsky vzdelaní alebo vnímali svoje dieťa počas prvých rokov na základnej škole ako to ambicióznejšie, šikovnejšie, neváhali prihlásiť svoje dieťa do osemročného gymnázia. „*Ja som išla už na osemročný gypel. To už som bola tak nasmerovaná, že pôjdem potom na vysokú školu.*“
2. **Ôsmy/Deviaty ročník ZŠ** – niektorí študenti majú na konci štúdia na základnej škole už jasnú predstavu o tom, akému povolaniu by sa radi venovali. Ak je tá predstava spojená s nutným štúdiom na VŠ, gymnázium je vhodná cesta. **Častejšie** však ešte nevedia, avšak vedia, že chcú ísť na vysokú školu. Aj na základe týchto preferencií nastúpia deti na gymnázium. „*Ja som ešte nevedela, čo chcem byť. Ale vedela som, že chcem na vysokú školu. Rozhodla som sa preto, poradila aj s rodičmi, že budem pokračovať na gymnáziu a uvidí sa...*“
3. **Počas štúdia na strednej odbornej škole** – s blížiacim sa koncom štúdia na strednej škole prichádza rozhodovanie, či bude študent pokračovať v štúdiu alebo pôjde pracovať. Častejšie je rozhodnutie pokračovať na VŠ zvažované práve v tomto období ako v iných obdobiach života. Dôvody rozhodnutia pokračovať sú rôzne (bližšie špecifikované ďalej v reporte). „*Začalo ma baviť programovanie a tak som si povedal, že skúsím výšku. Nemám, čo stratiť.*“
4. **Gymnázium** – väčšinou študenti na gymnáziu počítajú s automatickým pokračovaním na vysokej škole. „*U mňa to nebola otázka, lebo z gymnázia by som nemala nič po skončení.*“

MOTIVÁCIE K ŠTÚDIU NA VYSOKEJ ŠKOLE

Výraznejšími motivátormi pri zvažovaní štúdia na vysokej škole sú tie, ktoré pomôžu pri budúcom uplatnení sa na pracovnom trhu (vyššia kvalifikácia alebo titul). Motivátorom je pre niektorých aj samotné štúdium, ktoré prináša benefit študentského života a zvýhodňovaný status študenta.

...pri zvažovaní

- **Štúdium zadarmo** – viacerí študenti deklarujú, že štúdium na vysokej škole má výrazný benefit a to je **bezplatnosť**. A aj to je dôvod, prečo si študenti, ktorí nie sú až tak presvedčení, že štúdium zvládnu, posielajú prihlášky. *„Je to zadarmo, takže ak ma zoberú a nezvládnem to, nič som v podstate nestratil.“*
- **Dostatok miesta pre záujemcov** – niektorí pri zvažovaní štúdia na vysokej škole kalkulujú s informáciou, že je na Slovensku vytvorená dostatočná kapacita pre záujemcov o VŠ štúdium. Preto predpokladajú, že na menej populárne odbory sa dokážu dostať aj s horšími výsledkami zo SŠ, prípadne z prijímačiek. *„Sú odbory, na ktoré sa ledva niekto hlási. Tam by som si podal prihlášku ako takú zábezpeku.“*
- **Flexibilita rozvrhu** – pre študentov, ktorí chcú už pracovať, prináša VŠ štúdium flexibilitu rozvrhu a preto zvažujú, že sa na vysokú školu prihlásia popri nájdení si práce. *„Ja by som už chcel pracovať, ale popri tom budem aj študovať. Na prednášky chodiť nemusím...“*

...pre budúcnosť

- **Získanie vyššej kvalifikácie (odbornosť)** – študenti a študentky si uvedomujú, že vyštudovaním získajú odbornosť vo vybranom odbore. Následne im to pomôže uplatniť sa na trhu práce ako odborník. *„Chcem niečo dosiahnuť a k tomu mi vysoká škola len pomôže.“*
- **Získanie vyššieho platu v budúcnosti** – primárny cieľ mnohých je zisk zamestnania, kde budú nadpriemerne ohodnotení. *„Ak chcem veľa zarábať, potrebujem mať vysokú školu. Ľudia s vysokou školou na Slovensku jednoznačne zarábajú viac.“*
- **Získanie titulu** – viacerí študenti deklarujú potrebu zisku titulu pre lepšiu budúcnosť. Často si preto vyberajú menej náročný odbor, pretože chcú získať len titul. *„Je mi jedno, čo vyštudujem, potrebujem len titul. A keď má človek titul, tak má aj lepšie postavenie v práci.“*

...počas štúdia

- **Získanie slobody a skúseností s vysokou školou** – časť študentov aj pri predpoklade, že vysokoškolské štúdium nezvládnu, oceňujú získanie skúseností s vysokoškolským životom. Študent sa učí k samostatnosti, zodpovednosti, sebamotivácii, ale aj kooperácii s pedagógmi alebo spolužiakmi/spolubývajúcimi na internáte. *„Veľa to človeka naučí. Aj to, či sa zvládne postarať sám o seba. Lebo tam sme už každý sám za seba.“*
- **Predĺženie študentských rokov, status študenta** – tento typ študentov často pristupuje k štúdiu benevolentnejšie. Prípadné neukončenie by nepovažovali za neúspech. *„Vysoká škola je predĺženie mladosti a ja sa neponáhľam hneď pracovať. Aj keď môžem brigádovať popri škole.“*
- **Užitie si študentského života** – benefitom pre mladých ľudí je aj špecifický život vysokoškolákov, ktorý motivuje k nástupu na vysokú školu. *„Áno, chcem si užiť aj diskotéky a študentský život.“*

BARIÉRY K ŠTÚDIU NA VYSOKEJ ŠKOLE

Študenti, ktorí sa rozhodli študovať na vysokej škole väčšinou považujú funkčné bariéry (nutnosť presťahovania, vysoké finančné náklady na živobytie, prípadne strata času) za tie, ktoré je možné prekonať. Silnejšie sa pri nich objavujú emocionálne a to strach zo zlyhania a nezvládnutý tlak okolia.

Funkčné bariéry

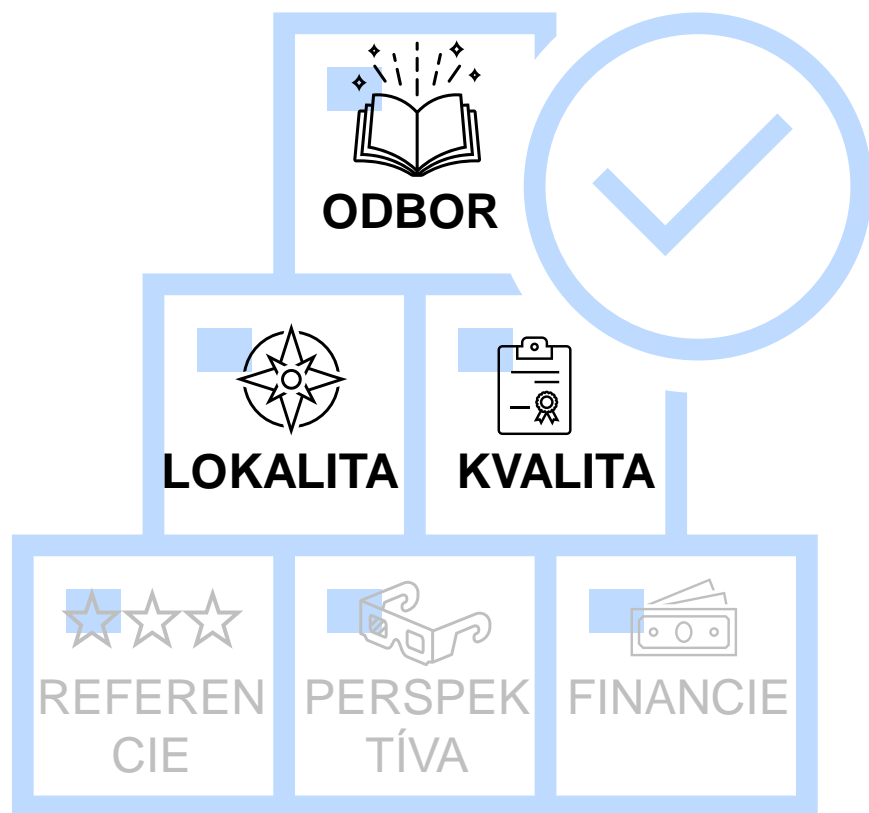
- **Nutnosť sa presťahovať** – niektorí študenti a študentky zo strachu, alebo z pocitu straty pohodlia zvažujú výber vysokej školy len v blízkosti bydliska. *„Mne sa u nás býva dobre. Nechcem sa sťahovať preč od mamy.“*
- **Finančné náklady** – študenti deklarujú, že štúdium na vysokej škole na Slovensku je síce finančne náročnejšie, stále však považujú štúdium v zahraničí za oveľa nákladnejšiu položku. *„Keď si vyberiete štúdium v zahraničí, stojí veľa. Ale aj na Slovensku musíte platiť internát, cestovanie hore-dole, stravovanie, je toho dosť.“*
- **Strata času** – študenti, ktorí váhajú medzi nástupom do pracovného systému a nástupom na vysokú školu majú obavu pred stratou času. Obávajú sa, že sa im štúdium nemusí vydať a stratia roky života namiesto budovania kariéry. *„Niekoľko môže byť večný študent a nevyštuduje nič. A mohol ísť radšej pracovať ako chcel. Len ho možno nejak prinútili rodičia alebo okolie.“*
- **Pochybovanie o správnom výbere odboru** – aj keď je väčšina študentov rozhodnutých pre štúdium vybraného odboru, niektorí majú pochybnosť, či si vybrali správne. *„Môžem zistiť, že ten odbor ma nakoniec vôbec nebude baviť.“*

Emocionálne bariéry

- **Strach z neúspechu** - výrazne viac učiva oproti strednej škole vyvoláva obavu zo zlyhania – študenti si uvedomujú, že oproti strednej škole budú mať výrazne viac učiva, ktoré sa budú musieť naučiť, ak chcú prechádzať semestrami. Memorovanie množstva textov niektorých odrádza od určitých špecifických odborov, ako je napríklad právo. *„Zamýšľam sa nad tým veľkým množstvom učiva, či to vôbec zvládnem sa naučiť.“*
- **Nezvládnutý tlak z okolia, ale i sám na seba** – veľké množstvo skúšok a nutnosť úspešne ich absolvovať môže spôsobiť stres. **Hodnotiaci proces** na vysokej škole považuje väčšina za **prísnejší** ako je na strednej škole. *„V podstate každý pol rok budem bojovať o prežitie. Bude to určite veľký stres. A budem sa učiť sama za seba. Kolektív ma už ťahať nebude.“* Okrem toho, je často s nástupom na vysokú školu spojený aj tlak rodiny, ktorá očakáva úspešné zvládnutie štúdia ratolestou. *„Mojí obaja rodičia sú vysokoškolsky vzdelaní. Očakávajú, že budem aj ja.“*
- **Opustenie hniezda** – pre niektorých študentov je náročnejšou emocionálnou skúškou opustenie rodiny pri presťahovaní sa za vysokou školou. Obávajú sa straty kontaktu s rodinou a priateľmi. *„Snáď to bez rodiny a priateľov zvládnem. Bude to ťažké, keďže sme doteraz nikdy neboli dlho od seba.“*

KLÚČOVÉ KRITÉRIÁ VÝBERU VYSOKEJ ŠKOLY

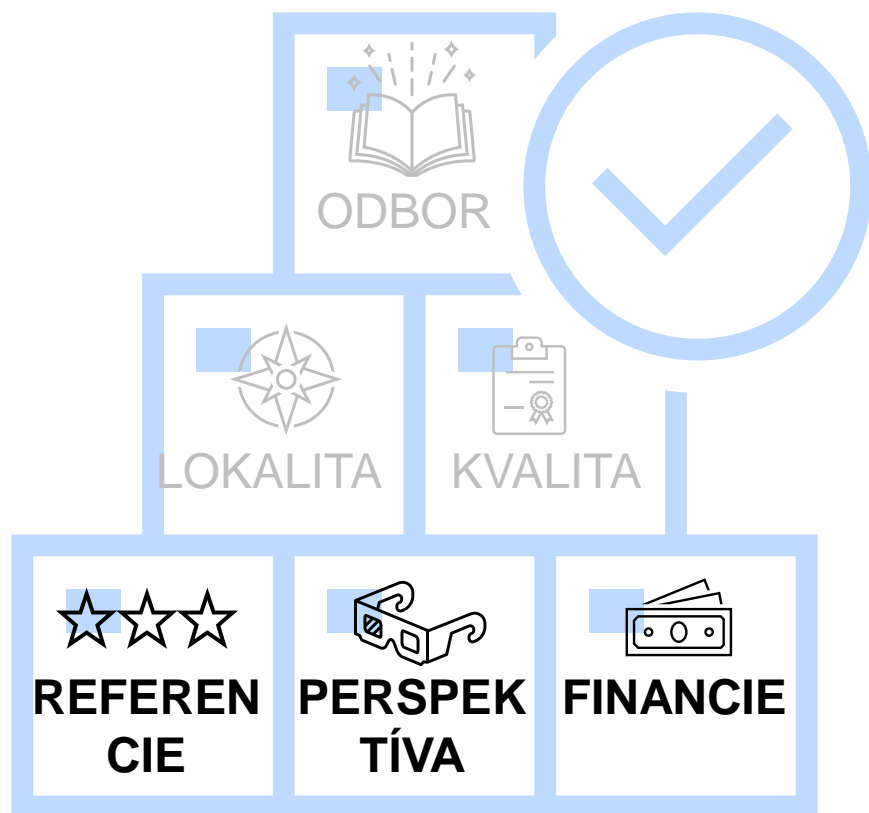
Medzi kritériá, ktoré rozhodujú o výbere relevantnej vysokej školy, patria hlavne výber odboru, lokalita a kvalita školy. Kvalitu určuje prístup školy k forme vzdelávania, vzdelávacie programy, výučba jazykov, alebo možnosť výučby v cudzom jazyku, no taktiež meno školy a vybavenie.

- 1. Študijný odbor** – najkľúčovejšie kritérium pri výbere vysokej školy. „Podľa toho, čo ma bude baviť, som vyberal.“
 - Študent sa zamýšľa nad svojim **budúcim povoláním**, nad tým **čo rád robí**, čo si vie predstaviť ako **hlavný smer pre niekoľkoročné štúdium**. Následne aj o ďalšom uplatnení po škole. „Mňa to vždy ťahalo k zvieratám. Takže nie je prekvapenie, že chcem byť zverolekár. Najkvalitnejšia škola je v KE.“
 - Pri odbore zvažuje aj svoje **vlastné schopnosti** „Chcel som ísť na Dopravnú do Žiliny, ale nejde mi matika.“ a **predpoklady** na **úspešné ukončenie**. „Nevybral som si najťažšie v rámci odborov, aby som doštudoval.“
 - Rozhodnutie, ktorý odbor si vyberie, ovplyvňuje aj **ponuka vyučovaných predmetov** v rámci odboru „To rozhodlo, ktorú školu som si nakoniec vybrala. Mali rovnaký odbor.“
- 2. Lokalita** – ambicióznejší študenti sa rozhodujú medzi štúdiom na Slovensku a v zahraničí.
 - **Vzdialenosť od bydliska** – zvažujú hlavne tí, ktorí chcú ostať na Slovensku a je pre nich podstatná dĺžka cestovania alebo nutné nájdenie ubytovania (internát, prenájom).
 - **Štúdium v zahraničí** motivuje určitý typ študenta. Väčšinou toho, ktorý je rozhodnutý opustiť krajinu a nevrátiť sa, alebo toho, ktorý chce vyštudovať zahraničnú školu, ale plánuje sa vrátiť (menej časté). „Chcem ísť do Prahy, ale neviem, či sa po škole chcem alebo nechcem vrátiť. Nevylučujem ani jedno.“
 - **Možnosti privyrábania v danom meste** - ak je študent nútený si privyrábať preferuje vysokú školu vo väčšom meste „Ja už teraz viem, že mi rodičia nebudú vedieť všetko zaplatiť. Preto hľadám školu v meste, kde je viac práce.“
 - Perspektíva budúceho **študentského života** v danom meste „Som zvedavý, aké sú tam kluby, kde sa tam dá chodiť von.“
- 3. Kvalita školy** – tú určuje **viacero faktorov**:
 - **Prístup k vzdelávaniu** (využívanie inovatívnych postupov pri vzdelávaní, poskytovaná prax, spolupráca so zahraničnými školami, možnosti zahraničných stáží, napr. ERASMUS).
 - **Vzdelávacie programy** poskytované školou „Ako veľmi inovatívne, trhovo sú nastavené...“
 - **Jazyky**, ktoré sa na škole študujú + **výučba predmetov** v cudzom jazyku.
 - **Personál** - osobnosti/professori, ktorí na škole pôsobia „Aj to je hovorí o kvalite školy. Profesor je kapacita.“
 - **Meno školy** - zahraničné rebríčky, ale aj porovnanie slovenských škôl.
 - **Vybavenie školy** - často je overované cez DOD, ktoré sú medzi študentami atraktívne.. Učebné priestory, internáty, spoločenské priestory, knižnice...

KLÚČOVÉ KRITÉRIÁ VÝBERU VYSOKEJ ŠKOLY

Medzi kľúčové faktory študentov a študentiek pre výber patria aj referencie, perspektíva absolventa po vyštudovaní, ale i finančná náročnosť štúdia. Práve referencie majú vyššiu hodnotu, ak sú priame od aktuálneho alebo bývalého študenta. Finančná náročnosť má hlavne vplyv na lokalitu.

4. **Referencie** – študenti sa často spoliehajú na referencie o vybranej škole. Vyššiu dôveru majú priame referencie od aktuálnych, alebo bývalých študentov danej školy. „*Cez moju kamarátku som sa dopracovala k chalanovi, ktorý tam chodí na školu. Jeho som sa následne priamo opýtala, aké je to študovať na tej škole.*“
 - V prípade hľadania referencií poslúži aj **internet** – rôzne študentské fóra, ale častejšie priamo oficiálne web **stránky** vysokých škôl, kde sú napríklad **výpovede bývalých úspešných žiakov**, ale aj základné otázky, ktoré študent potrebuje pri zvažovaní školy. Častokrát sa požadované informácie týkajú skutočnej náročnosti štúdia, prístupu učiteľov k študentom a podobne. „*Zisťovala som si podrobne predmety, ktoré sa tam vyučujú v rámci môjho odboru. To nakoniec rozhodlo, ktorú školu som si vybrala.*“
5. **Perspektíva dobre sa zamestnať** – zisťovanie potrieb pracovného trhu je tiež jeden z faktorov, ktorý má vplyv na rozhodovanie študenta. Zvažuje hlavne to, či ho budúce zamestnanie v danom odbore dokáže dostatočne finančne a pracovne uspokojiť. „*Závisí od profesie, ktorú chcem v budúcnosti robiť. Nájsť si odbor, kde sa nehlási veľa ľudí a potom si nájsť jednoduchšie prácu, uplatniť sa v tom odbore.*“ Napríklad Akadémia Policajného zboru láka práve **istotou** získania zamestnania v štátnom sektore. „*Policajná sa mi páči aj na základe toho, že od malička rada športujem, fyzické testy by som mala zvládnuť a následne budem mať istý job.*“
6. **Finančná náročnosť** – ak sa za školu platí a študent to so svojou rodinou zväži, že je to finančne náročné, hľadá sa lacnejšie riešenie. Napríklad škola v regióne bydliska, prípadne bližšie. Finančné požiadavky sú kľúčové aj pri zvažovaní štúdia v zahraničí. „*Chcela som ísť do zahraničia, ale vyšlo by ma to oveľa viac a tak ostávam na Slovensku.*“ Na daný faktor má vplyv aj poskytované štipendium. „*Chcel som študovať v zahraničí, ale myslel som si, že je to veľmi drahé. No zistil som, že napríklad Dánsko poskytuje vysoké štipendium pre záujemcov z Európy. Odrazu to už nebola taká drahá možnosť...*“

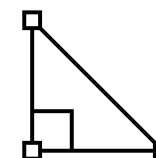
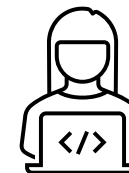
SEKUNDÁRNE KRITÉRIÁ VÝBERU VYSOKEJ ŠKOLY

Pri konečnom rozhodnutí, kam študent alebo študentka nastúpi na vysokú školu zohráva niekedy rolu aj získanie informácií o úspešnosti absolventov, priatelia, poradenstvo so školským psychológom, ale aj iné poskytované benefity.

Menej dôležité faktory

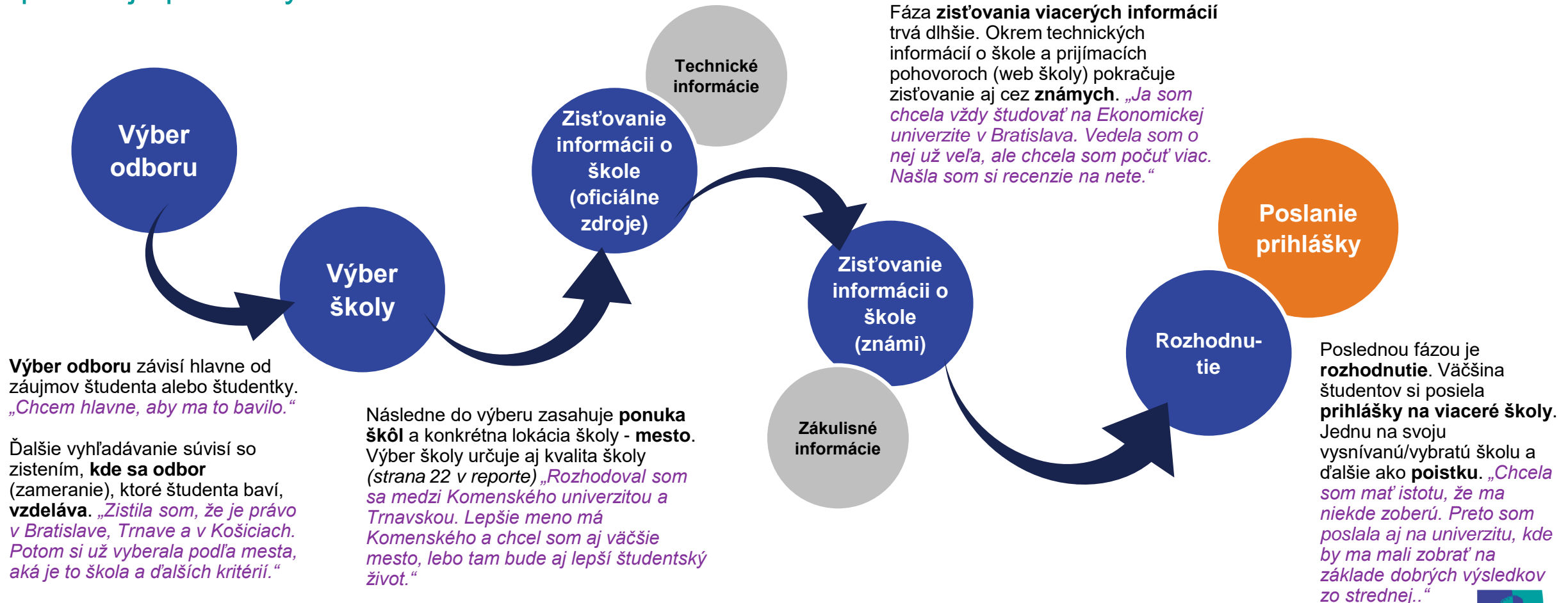
Častokrát pri rozhodovaní medzi viacerými školami **zavážia práve sekundárne faktory**. Tie zvyčajne poskytujú „niečo navyše“, pridanú hodnotu, ktorú nemá k dispozícii každá škola.

- 1. Zverejnená úspešnosť uplatnenia absolventov v praxi** – na niektorých web stránkach škôl študenti nachádzajú aj informácie o úspešných absolventoch. Ich príbehy a aktuálne, zväčša atraktívne pozície motivujú študentov k podaniu prihlášky, respektíve už k samotnému výberu školy pre štúdium. *„Našla som tam úspešných bankárov, alebo odborníkov, ktorí sú uznávaní aj v zahraničí.“*
 - Niektoré školy uvádzajú aj % úspešnosť uplatnenia absolventov vo vyštudovanom odbore, čo je tiež atraktívna informácia pre väčšinu uchádzačov. *„Určite ma to zaujíma, že koľko študentov sa úspešne uchytilo. Túto informáciu však nie každá škola ponúka.“*
- 2. Kde idú študovať moji priatelia** – aj keď študenti deklarujú, že nemajú problém začať život aj v úplne inom meste bez známych, niekedy je konečné rozhodnutie ovplyvnené aj tým, do ktorého mesta sa posúvajú študovať dobrí priatelia. *„Ja som chcela ísť do iného mesta, ale nakoniec viac kamarátov išlo do Bratislavy, tak som si vybrala školu tam.“*
- 3. Poradenstvo s učiteľom alebo školským psychológom** *„Keď som si potrebovala poradiť aj kvôli výberu odboru, tak som navštívila nášho školského poradcu.“*
- 4. Benefity poskytované študentom** – napríklad zrekonštruované internáty, k dispozícii športoviská, možné zapojenie do medzinárodných projektov, väčšia flexibilita pri stavaní rozvrhu a podobne. *„Ja som si pozrela aj to, ako je možné žiť mimo školy, aké poskytuje škola voľnočasové aktivity, aké má školské kluby, ale aj čo je v okolí školy...“*

POSTUP VÝBERU VYSOKEJ ŠKOLY

Výber vysokej školy začína výberom odboru a následne školy, kde daný odbor vyučujú. V koncovom výbere školy, kam sa pošle prihláška rozhodujú získané informácie. Študenti a študentky následne posielajú prihlášky väčšinou na viacero škôl.

ZDROJE INFORMÁCIÍ

Pri rozhodovaní o VŠ majú študenti a študentky k dispozícii tak oficiálne zdroje informácií (web stránka školy, školského poradcu), ako i neoficiálne (známi, sociálne siete, fóra). Rozhodnutie odkiaľ informácie študenti získajú záleží od typu otázok, ktoré potrebujú mať dôveryhodne zodpovedané.

Študenti vyhľadávajú informácie cez rôzne zdroje podľa toho, akú **kategóriu informácií** potrebujú **zistiť**:

- **Technické informácie** (fakulty, študijné programy, harmonogram štúdia, prihlášky, rôzne brožúry pre uchádzačov...)
- **Praktické informácie** (sídlo školy, okolie, možnosti v meste, ubytovanie...)
- **Doplňkové kľúčové informácie** (spôsob vyučovania pedagógov, atmosféra v škole, náročnosť skúšok alebo celkového štúdia, vybavenie školy...)

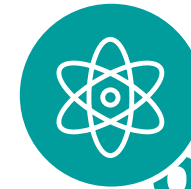
Oficiálna web stránka školy

- **Prvý kontakt** s vysokou školou. „*Prvé, čo som urobila je vygooglila ich oficiálnu stránku a tam si našla potrebné informácie.*“
- Je to **priamy zdroj** s **dôveryhodnými informáciami**, ktoré zodpovedia základné technické otázky uchádzača. „*Nemám dôvod hľadať tieto informácie inde.*“
- Poskytujú okrem informácií aj potrebné formuláre a prihlášky, ktoré sú nutné pre uchádzača. „*Stiahnem si, čo potrebujem, napríklad prihlášku.*“

Známi (Ex/študenti vybranej školy)

- **Najdôveryhodnejší zdroj** pre detailnejšie informácie hlavne „**zo zákulisia**“ školy je pre uchádzačov študent, ktorý aktuálne alebo nedávno študoval na vybranej vysokej škole. „*Poznám viac farmaceutiek, aj kamošky tam študujú, takže oslovila som aj viaceré z nich.*“
- Informácie od aktuálnych ale i bývalých študentov niektorí získavajú aj cez **internetové fóra** alebo **skupiny** na sociálnych sieťach. „*Našiel som si skupinu na Facebooku, kde sa zgrupujú študenti. Do skupiny ma vpustili, aj keď sa tam len hlásim.*“

Ostatné zdroje

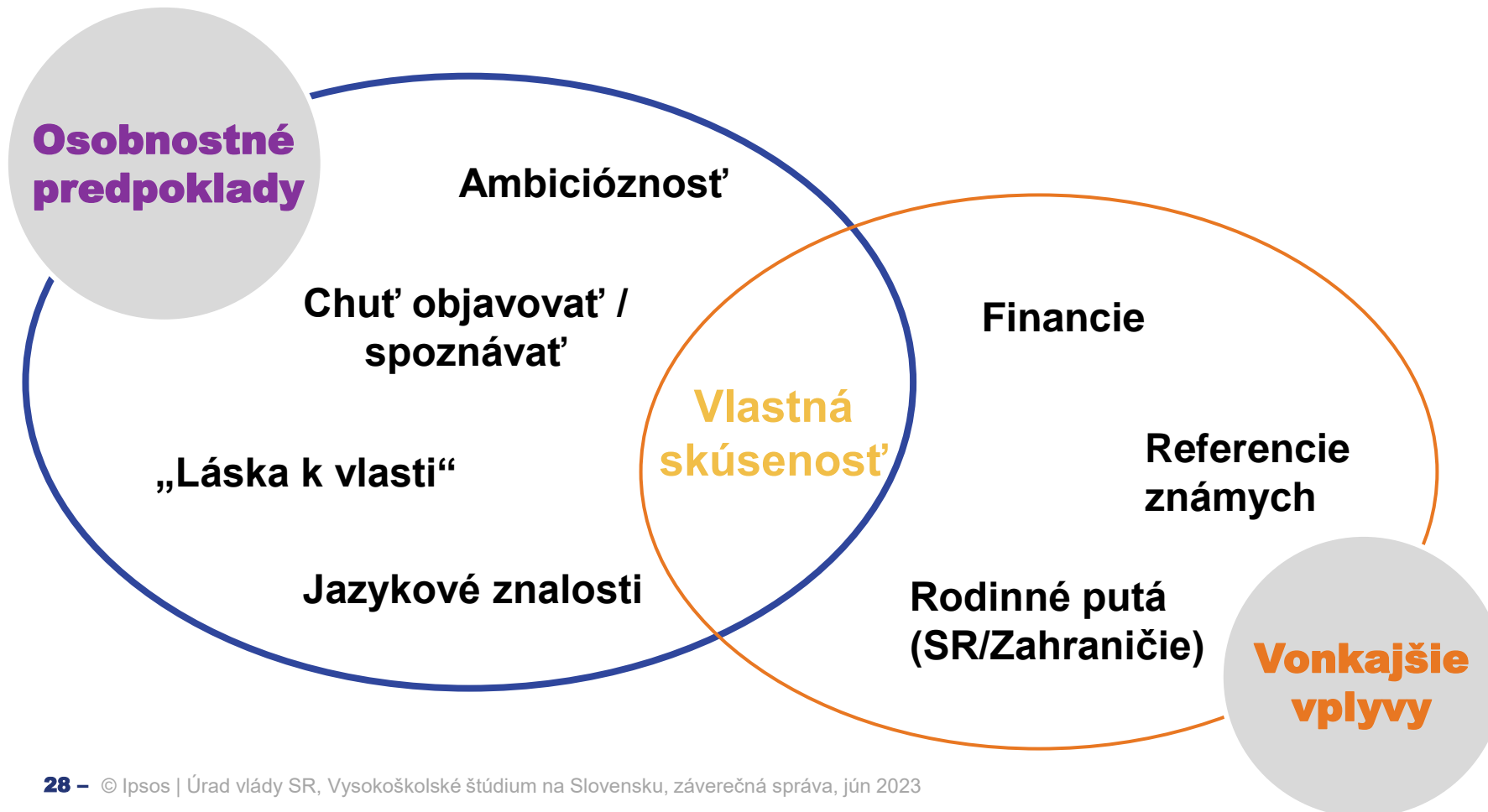
- **Deň otvorených dverí** – populárna možnosť, ako zistiť bližšie informácie o vysokej škole „*Išla som sa pozrieť do oboch škôl. Chcela som vidieť, ako to tam reálne vyzerá.*“
- **Interaktívne prednášky na stredných školách** – nie je to častý fenomén, ale niektorí študenti ocenili príchod vyslancov z vysokých škôl priamo u nich na škole „*Bolo super, že nám prišli odprezentovať školu so všetkými možnosťami a mohli sme sa čokoľvek pýtať.*“
- **Školský poradca/vybraný pedagóg** – študenti využívajú aj tento zdroj, keď sa nevedia rozhodnúť.

ŠTÚDIUM V ZAHRANIČÍ

3

MOTIVAČNÝ DIAGRAM

Výber lokality štúdia závisí hlavne od osobnostných predpokladov. Ambicióznosť určuje smerovanie študenta. Ak sú k tomu pridružené aj ďalšie osobnostné predpoklady: chuť objavovať, jazykové znalosti a nesúlad so slovenskou kultúrou, študent hľadá cestu ako krajinu opustiť.

- Vplyv na rozhodovanie majú hlavne **osobné ambície** študenta.
- Ak sú pridružené aj ďalšie **osobné predpoklady** - chuť objavovať, jazykové znalosti a nechť študovať na Slovensku, je šanca na odchod **výraznejšia**.
- Ak sa k týmto faktorom pridruží ešte **vlastná skúsenosť**, napríklad so stredoškolským programom **Erasmus**, študent výrazne **častejšie zvažuje** štúdium v zahraničí. „*Ja som to skúsil a nie je to až také náročné.*“
- **Pribrzdiť** ho môže ešte **nedostatok financií** – pridrahé školné (čo si, ale dokáže pokryť brigádami aj v zahraničí) a taktiež **silné rodinné putá** (niektorí sa nechcú presťahovať ďaleko od rodiny).
- **Naštartovať** uvažovanie nad štúdiom v zahraničí dokážu **pozitívne referencie** od v zahraničí študujúcich **známych**, ale taktiež **rodinné vzťahy v zahraničí**.

MOTIVÁTORY ŠTÚDIA V ZAHRANIČÍ

Najvýraznejším motivátorom štúdia v zahraničí je pocit z vyššej úrovne zahraničných škôl. Následne je to možnosť študovať kompletný zoznam predmetov angličtine/nemčine. Kľúčovým faktorom je taktiež potenciál získania lepšej práce v budúcnosti vďaka vyštudovaniu kvalitnej školy.

1) Vyššia úroveň vysokých škôl v zahraničí:

- **Študijné odbory, ktoré u nás nie sú v ponuke** – napríklad inovatívne technické odbory, ktoré sú podporované najlepším technickým vybavením.
- **Najmodernejšie technické vybavenie** – študenti predpokladajú, ale niektorí aj vedia na základe svojich zistení, že zahraničné školy sú vybavené novšími technológiami a vybavením nie len v rámci študijných priestorov, ale aj oddychových a ubytovacích (internáty) priestorov.
- **Kvalifikovaní a svetovo uznávaní odborníci** – na renomovaných zahraničných školách učia najkvalitnejší odborníci, ktorí vydávajú vlastné knihy a sú uznávanými expertmi vo svojom odbore celosvetovo.

2) Študovanie v jednom zo svetových jazykov

– slovenskí študenti a študentky, ktorí zvažujú štúdium v zahraničí, by preferovali štúdium všetkých predmetov daného vybraného odboru v angličtine. Podľa štúdia jazyka na bilingválnych gymnáziách by niektorí privítali španielčinu alebo nemčinu. Každopádne je ale angličtina pre nich základ, ktorý vyhľadáva v zahraničí väčšina záujemcov.

- Jedným z dôvodov je naučenie presných **odborných názvov v angličtine** - v ekonomike, vede a podobne. Dôležité hlavne v prípade, že študent uvažuje nad trvalou prácou v zahraničí. „*Nebudú sa pozeráť, že na akú školu presne som chodila, ale aký odbor mám a či viem ekonomické pojmy. Vtedy dajú šancu.*“
- Logické vyústenie úspešného štúdia na bilingválnom gymnázii (v prípade, že k myšlienke pokračovať študovať v zahraničí dopomáhajú aj predtým spomínané faktory).

3) Základ pre budúci úspešný profesný život v zahraničí

= vyštudovanie školy dopomôže podľa študentov a študentiek pri **uplatnení** sa na zahraničnom pracovnom trhu. Pri slovenskej škole v životopise by zamestnávateľia mohli uprednostňovať uchádzačov, pri ktorých školy poznajú.

- Na Slovensku **výrazná položka v CV** – pri hľadaní práce na Slovensku uvedenie zahraničnej školy v životopise prináša výhodu oproti iným uchádzačom.

4) Pozitívna osobnostná skúsenosť do budúceho života

– aj keď sa študent po vyštudovaní vráti na Slovensko, alebo v horšom prípade školu nedoštuduje, skúsenosť samotného študovania v zahraničí ho osobnostne posilní pre ďalší život s inými prekážkami. „*Škola v zahraničí ma lepšie pripraví na skutočný život.*“

5) Objavovanie novej krajiny a kultúry

- nie len štúdium v inej krajine, ale aj s tým spojené cestovanie po krajine, získavanie rôznych zážitkov a skúseností sú častokrát hnacím motorom pre mladých Slovákov. „*Tu sú akoby všetci rovnakí. Rada by som spoznala niečo nové, novú kultúru, skúsila niečo nové.*“

6) Osamostatnenie od rodiny

– moment, po ktorom viacerí študenti túžia môže prísť práve nástupom na zahraničnú školu.

7) Odchod z krajiny, s ktorou študent nie je stotožnený

„*Sú v Európe aj lepšie krajiny pre život, tak prečo zostať tu?*“

ATRAKTÍVNE KRAJINY PRE ŠTÚDIUM

Krajiny, nad ktorými slovenskí študenti a študentky uvažujú sú hlavne Česká republika, Rakúsko, Dánsko, ale i Veľká Británia. Okrem nich sa objavuje aj Taliansko a Španielsko. Krajinu výberu určujú častokrát dostupné financie, resp. pokrytie nákladov cez štipendium.

ČESKÁ REPUBLIKA

Benefitom štúdia je hlavne blízkosť, komunikačný jazyk čeština, ktorej Slováci rozumejú, ale aj možnosť študovať niektoré odbory po anglicky.

Nevýhoda je pre niektorých iná mena a pre niektorých nútené vyučovanie po česky. „*Mňa už prijali do Česka. Môžem si vybrať, či chcem študovať po česky alebo anglicky.*“

Niektorí až také rozdiely v kvalite medzi nami a ČR nevidia. „*Viacere české a slovenské školy sú na rovnakej úrovni.*“

DÁNSKO

Krajina láka zahraničných študentov hlavne štipendiami, ktoré pokrývajú celkové náklady na školné.

Aj keď je tam podmienka ostať po škole v štáte niekoľko rokov, prekážka to nie je ani pre slovenských študentov.

Atraktívne pre Slovákov je i štúdium v anglickom jazyku.

„*V Dánsku sa vyučuje po anglicky a školy sú aj pre nás zadarmo.*“

RAKÚSKO

Vysoké školy vo Viedni sú často spomínané pre ich úspešné hodnotenia v rebríčkoch svetových univerzít. A pre ich blízkosť k Slovensku.

Viedeň si často vyberajú ako miesto ďalšieho štúdia hlavne študenti z Bratislavy. Štúdium je ale finančne nákladné.

„*Veľká výhoda, že tu si môžem vybrať, či chcem študovať po nemecky alebo po anglicky.*“

VEĽKÁ BRITÁNIA

Menej atraktívna ako pred Brexitom. Láka hlavne svetoznámymi univerzitami ako je Oxford, Cambridge alebo University of London.

Krajina zmenila svoje nastavenie voči študentom z mimo EU. Aktuálne si musia hradiť plné študijné poplatky. Tie sú však pre slovenských študentov väčšinou „astronomické“. „*Aj keby som mala platiť len polovicu, lebo som z polovice Angličanka, aj tak by sme to nedokázali zaplatiť.*“

BARIÉRY ŠTÚDIA V ZAHRANIČÍ

Medzi najčastejšie prekážky záujmu študovať v zahraničí patrí nedostatočná znalosť cudzieho jazyka, finančné požiadavky, ale i vyššia náročnosť samotného štúdia. Oproti štúdiu na Slovensku je väčšie riziko neúspechu a niektorí až tak výrazný rozdiel v kvalite nevidia.

- 1) **Nedostatočné osobné jazykové vybavenie** – nie každý študent má pocit, že má dostatočnú úroveň angličtiny, aj napriek dlhoročnému štúdiu. Uvedomujú si, že študovať komplikované predmety v cudzom jazyku nie je jednoduché. Na druhej strane však vnímajú, že ak majú angličtinu aspoň na dobrej úrovni, skúsiť to má zmysel. *„Bojím sa trochu tej angličtiny, ale vyskúšať si to chcem.“*
- 2) **Nedostatočné financie** – drahé školné (napríklad v Anglicku, bez podpory od tamojšej vlády pre cudzincov) často neumožňuje bežnému človeku zo Slovenska študovať vo vybranej krajine. Ak študent nezískava štipendium, preferuje krajinu, kde sa za štúdium neplatí, alebo hľadá iné možnosti financovania. V krajnom prípade ostáva na Slovensku, aj keď nad štúdiom v inej krajine spočiatku uvažoval. *„Školné je vysoké a aj životné náklady. Nedá sa to porovnať so Slovenskom, kde už len samotné školné nemusíte platiť a aj ubytovanie na internáte nie je horibilná suma.“*
- 3) **Vyššia náročnosť samotného štúdia v zahraničí** – nie len štúdium v cudzom jazyku je pre študenta výzva, ale samotné množstvo učiva a náročnejšie podmienky na úspešné doštudovanie bránia v záujme taktiež. *„Majú väčšie požiadavky na študentov ako je to na Slovensku. U nás je systém lepší, lebo majú inak skúškové obdobie, menej pokusov na opravu, viac redukovávajú celkový počet študentov po skúškach...“*
 - **S vysokou náročnosťou súvisí aj riziko neúspechu** – aj kvôli vyšším nárokom kladených na študentov, napríklad možné opakovanie skúšok je v menšom počte oproti Slovensku, niektorí študovať v zahraničí nechcú. *„Odrádza ma to riziko neistoty. Čo ak by som nezvládol tie ich požiadavky.“*
- 4) **Veľká vzdialenosť od rodiny** – niektorí študenti sú viac naviazaní na svoju rodinu, alebo ich rodina z nejakého dôvodu potrebuje mať blízko, vtedy si študent vyberie skôr štúdium na Slovensku *„Tá vzdialenosť od rodiny ma odrádza. Bývať sama, celkovo samota, rodičia by ma doma viac podporili a pomohli ako na diaľku.“*
- 5) **Dostatočná kvalita slovenských škôl** – viacerí študenti, ktorí nad štúdiom v zahraničí neuvažujú vôbec, alebo tí ktorí uvažujú, ale preferovali by Slovensko deklarujú, že je úroveň slovenského vysokoškolského vzdelávania taktiež vysoká. *„Viaceré české aj slovenské školy sú na rovnakej úrovni.“*
 - Väčšina odborov, ktoré ponúkajú na štúdium európske školy, sú k dispozícii aj na Slovensku. Preto časť študentov nevidí zmysel ísť študovať do zahraničia. *„Aj som chvíľu zvažoval Škandináviu, ale tie zamerania, ktoré by som chcel sú prístupné aj na Slovensku. Nemusím preto odísť.“*

ŠTUDUJ DOMA

Štipendium, ktoré má motivovať slovenských študentov ostať študovať na Slovensku pre väčšinu motiváciou nie je. Posunutie slovenských škôl v medzinárodných rebríčkoch by bola pridaná hodnota, ale nie kľúčový parameter pri rozhodovaní.

Štipendium 300€ mesačne po dobu troch rokov

- Návrh štipendií pre talentovaných a sociálne znevýhodnených študentov viacerí študenti registrovali. Pri zisťovaní bližších informácií však zistili, že si štát kladie náročné podmienky. „Ja som si to pozeral požiadavky a žiaľ nespĺňam ich. Teda až tak dobre som sa neučil.“
- Za nevýhodu štipendia považujú nízky celkový počet schválených štipendií. „Čítala som, že je to len pre tisíc študentov. To je naozaj málo...“
- Študenti, ktorí sa hlásia na štúdium v zahraničí síce vnímajú stanovenú sumu ako motivujúcu pre potreby štúdia na Slovensku, ale ako motiváciu k zotrvaní študovať doma, ju nepovažujú. Ich dôvody k odchodu sú v ich hierarchii také výrazné, že finančná podpora od štátu ich v plánoch nezabrzdí. „Ak by som chcel ísť študovať do Ameriky, tak mi tých 9000 € tu na Slovensku Ameriku nespraví.“
- Študenti plánujúci zostať na Slovensku štipendium vnímajú veľmi pozitívne. Suma pokrýva náklady s bývaním, ale aj časť z bežných životných nákladov. „Pre mňa, čo tu chcem zostať, je toto úplne super!“

Slovenské univerzity v prestížnych rebríčkoch

- Pre časť študentov by posunutie slovenských škôl v medzinárodných rebríčkoch bolo atraktívnou pridanou hodnotou. „Komenského univerzitu som registrovala v rebríčku najlepších škôl v Európe a z toho som bola úprimne rada. Hlásim sa tam.“
- Nie je to však kľúčový parameter (ako už vieme aj z výsledkov tohto prieskumu). „Chcem, aby bola škola kvalitná, ale pozerám skôr kvalitu medzi ostatnými slovenskými školami. Ak by bola škola aj v skupine zahraničných prestížnych, to by ma len potešilo.“
- Väčšina študentov vníma umiestnenie školy, napr. top 500 na svete, ako prestíž aj pre svoje štúdium. Hlavne z dôvodu vyššej atraktivity uchádzača pri hľadaní zamestnania. Uvedomujú si však, že štúdium na takej škole je náročnejšie a popularita školy nemusí byť vždy pre nich výhodou. „Na populárnych školách je nátesk. Je preto lepšie ísť na menej známu školu a nakoniec tam získať titul. Ak je pre niekoho cieľ to samotné štúdium na takej škole, tak chápem. Pre mňa je cieľ doštudovanie.“

MOTIVÁCIA OSTAŤ ŠTUDOVAŤ NA SLOVENSKU

Zotrvať študovať na Slovensku by zvažovalo viac študentov, pokiaľ by slovenské vysoké školy poskytovali výučbu v cudzom jazyku (angličtina), zvýšil by sa komfort na školách, ale aj vylepšili ubytovacie možnosti. Celkovo však mnohí deklarujú, že nad všetkými výzvami školstva je ešte celková situácia na Slovensku. Práve tá nemotivuje mladých ľudí ostať žiť na Slovensku.

TEORETICKÉ MOTIVAČNÉ FAKTORY

- **Zvýšenie kvality škôl:**
 - Kompletné štúdium všetkých predmetov vo svetovom jazyku
 - Zvýšenie komfortu – vynovenie priestorov, učební, moderné vybavenie
 - Zavedenie nových inovatívnych odborov, ktoré sa už vo svete študujú, ale zatiaľ u nás nie
 - Vynovenie ubytovacích zariadení - patričný komfort hodný 21. storočia
 - Vytvorenie priestoru a podmienok pre aktívnejší a zaujímavejší mimoškolský život
- **Štipendium pre väčšie množstvo študentov**
- **Zapojenie viacerých študentov do programu Erasmus** (zníženie podmienok pre využitie programu, ale taktiež aj pri návrate z programu)
- **Zmena v riadení štátu** – vnímateľná prioritizácia školstva a stabilita vo vláde

Študenti, ktorí plánujú odísť študovať do zahraničia väčšinou zvažujú aj zotrvanie v danom štáte **aj po štúdiu**.

Deklarujú, že je na Slovensku život **politicky nestabilný**, spoločnosť je **podráždená** a **životná úroveň** je oproti západných štátom **nižšia**.

Pokiaľ sa tieto faktory nezmenia, **necítia motiváciu na Slovensku zotrvať**.

KONTAKTY

JAKUB HANKOVSKÝ

Managing Director

+421 910 875 012

jakub.hankovsky@ipsos.com

PATRIK ALBERT

Account Manager

+421 948 609 035

patrik.albert@ipsos.com

ROMAN PUDMARČÍK

Account Director

+421 903 740 786

roman.pudmarcik@ipsos.com

ĎAKUJEME

GAME CHANGERS

